

Priloga:

PROGRAM PORABE SREDSTEV SKLADA ZA PODNEBNE SPREMEMBE V LETU 2016

1 PRAVNI OKVIR

Z Zakonom o varstvu okolja¹ (v nadaljnjem besedilu Zakon o varstvu okolja) sta bili v slovenski pravni red preneseni Direktiva 2008/101/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o spremembi Direktive 2003/87/ES zaradi vključitve letalskih dejavnosti v sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti (UL L št. 8 z dne 13. 1. 2009, str. 3) in Direktiva 2009/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spremembi Direktive 2003/87/ES z namenom izboljšanja in razširitve sistema Skupnosti za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, str. 63).

Prihodki iz prodaje emisijskih kuponov, pridobljeni z dražbo emisijskih kuponov za naprave in operaterjem zrakoplovov, se v skladu z 129. členom Zakona o varstvu okolja porabijo za izvedbo potrebnih ukrepov v EU in tretjih državah, zlasti pa za:

1. zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, vključno s prispevkom v Svetovni sklad za energetske učinkovitost in obnovljive vire ter v Sklad za prilagajanje, določena v Podnebni konvenciji;
2. prilagajanje na vplive podnebnih sprememb, financiranje raziskav in razvoja ter demonstracijskih projektov za zmanjšanje emisij in prilagoditev podnebnim spremembam, vključno s sodelovanjem v pobudah Evropskega strateškega načrta za energetske tehnologije in evropskih tehnoloških platform;
3. razvoj obnovljivih virov energije za izpolnitev zaveze Skupnosti, da doseže uporabo 20 odstotkov obnovljivih virov energije v končni rabi energije do leta 2020, ter razvoj drugih tehnologij, ki prispevajo k prehodu na varno in trajnostno gospodarstvo z nizkimi emisijami ogljikovega dioksida, in pomoč za izpolnitev zaveze Skupnosti, da bo do leta 2020 povečala energetske učinkovitost za 20 odstotkov;
4. ukrepe za preprečevanje krčenja gozdov in povečanje pogozdovanja ter obnovo gozdov in državam v razvoju, ki so ratificirale Kjotski protokol, prenos tehnologij in omogočanje prilagajanja negativnim učinkom podnebnih sprememb v teh državah;
5. zajemanje ogljikovega dioksida v gozdovih Skupnosti;
6. okolju varno zajemanje in geološko shranjevanje ogljikovega dioksida, zlasti iz elektrarn na trdno fosilno gorivo ter vrste industrijskih sektorjev in delov sektorjev, vključno v tretjih državah;
7. spodbujanje prehoda na promet z nizkimi emisijami in javni promet;
8. financiranje raziskav in razvoja energetske učinkovitosti in čistih tehnologij v sektorjih, določenih v predpisu iz četrtega odstavka 118. člena Zakona o varstvu okolja;
9. ukrepe, katerih namen je povečanje energetske učinkovitosti in izolacije ali zagotavljanje finančne podpore za obravnavo socialnih vprašanj v gospodinjstvih z nizkim ali srednjim prihodkom, in
10. kritje administrativnih stroškov sistema trgovanja.

Ministrstvo, pristojno za varstvo okolja, mora skladno z določbami 129. člena Zakona o varstvu okolja letno poročati pristojnemu organu EU o porabi sredstev prihodkov, pridobljenih na javni dražbi emisijskih kuponov, po sprejetju zaključnega računa proračuna RS.

Poleg omenjene pravne podlage je Zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save² določil, da se sredstva za izvedbo objektov vodne in energetske infrastrukture v nedeljivem razmerju HE Brežice in Mokrice, to sta oba akumulacijska bazena v celoti s spremljajočimi in pomožnimi objekti, z nadomestnimi habitati in sanacijami vpliva dviga podtalnice,

¹ Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15 in 102/15)

² Zakon o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (Uradni list RS, št. 87/11)

ter sredstva za državno in lokalno infrastrukturo, potrebno za gradnjo objektov vodne in energetske infrastrukture v nedeljivem razmerju, vključno z daljnovodi, zagotavljajo iz proračunskega Sklada za podnebne spremembe, ustanovljenega v skladu z zakonom, ki ureja varstvo okolja. Zakon določa še, da se sredstva tega sklada za omenjene namene dodelijo v obdobju 2013–2016 za vsako proračunsko leto posebej, pri čemer v nobenem proračunskem letu ne presegajo 50 % prilivov prodaje pravic do emisije CO₂ v sistemu za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti, ki pripadajo v skladu z določbami Direktive 2009/29/ES državnemu proračunu Republike Slovenije.

2 SKLAD ZA PODNEBNE SPREMEMBE

Zakon o varstvu okolja v 128. členu določa, da se v okviru državnega proračuna kot proračunski sklad ustanovi Sklad za podnebne spremembe zaradi sofinanciranja ukrepov za blaženje in prilagajanje posledicam podnebnih sprememb. Z določbami Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju proračunov Republike Slovenije za leti 2014 in 2015 (ZIPRS1415-C) (UL RS, št. 95/14) je na podlagi omenjenega člena Zakona o varstvu okolja ustanovljen podračun.

2.1 UPRAVLJANJE SKLADA ZA PODNEBNE SPREMEMBE

V skladu z določbami tretjega odstavka 128. člena Zakona o varstvu okolja je za upravljanje Sklada za podnebne spremembe pristojno ministrstvo, pristojno za varstvo okolja.

Skladno z določbami četrtega odstavka 144. člena Zakona o varstvu okolja lahko minister, pristojen za varstvo okolja, pooblasti Eko sklad, Slovenski okoljski javni sklad (v nadaljnjem besedilu: Eko sklad), da za račun ministrstva opravlja naloge ali del nalog v zvezi s sofinanciranjem dejavnosti, ki jih Eko sklad opravlja v javnem interesu (tj. spodbujanje naložb v izrabo obnovljivih virov energije, spodbujanje ukrepov učinkovite rabe energije, spodbujanje naložb v razvoj in uporabo okoljskih tehnologij, ki preprečujejo, odpravljajo ali zmanjšujejo obremenjevanje okolja, ter spodbujanje naložb v infrastrukturo varstva okolja državnega in lokalnega pomena) iz sredstev državnega proračuna, sredstev dodatka za spodbujanje učinkovite rabe energije in izrabo obnovljivih virov energije ali iz drugih sredstev v skladu z zakonom. Eko sklad v ta namen sklene z ministrstvom, pristojnim za varstvo okolja, pogodbo, s katero se določijo obseg, namen in pogoji opravljanja nalog Eko sklada oziroma dodeljevanja sredstev. Pogodba vsebuje tudi določbe o obliki dodeljevanja sredstev (na podlagi določb veljavnega Zakona o varstvu okolja in Splošnih pogojev poslovanja Eko sklada, Slovenskega okoljskega javnega sklada), instrumentih, upravičencih in pooblastila v zvezi s pripravo javnega poziva, vodenjem in odločanjem ter o poročanju in drugih stranskih obveznostih pogodbenih strank.

2.2 PORABA SREDSTEV PRETEKLEGA PROGRAMA PORABE

V letu 2014 in 2015 so bili iz sredstev Sklada za podnebne spremembe financirani sledeči ukrepi v mio EUR:

UKREP	2014	2015
Energetska sanacija stavb ³ (preko Ekosklada)	7,45	7
Nakup okolju prijaznih avtobusov za JPP	2	1,8
Izgradnja infrastrukturnih ureditev nedeljive infrastrukture v sklopu gradnje HE na spodnji Savi	/	6,7
Tehnična pomoč	0,185	0,2

V zgornji preglednici navedeni zneski predstavljajo pogodbene vrednosti in ne dejanske realizacije izplačil sredstev iz Sklada za podnebne spremembe v posameznem letu. Dinamika izplačil ukrepa energetske sanacije stavb in nakupa okolju prijaznih avtobusov za JPP je odvisna od dinamike izvedbe javnih pozivov Ekosklada in dejanske izvedbe del, ki je določena s pogodbo z končnim koristnikom nepovratnih sredstev (npr. za enostanovanjske stavbe je rok za izvedbo ukrepa do

³ Na območjih, za katere so sprejeti odloki o načrtu za izboljšanje kakovosti zraka.

6 mesecev, za večstanovanjske stavbe celo do 12 mesecev, za nakup avtobusov pa vezana na naročilo avtobusa s strani občine pri proizvajalcu in nato roka dobave, ki je najmanj 6 mesecev od naročila.

V okviru sredstev tehnične pomoči so bila financirana izobraževanja energetskih svetovalcev mreže EnSvet, izobraževanja dimnikarjev v zvezi z ukrepi izboljšanja kakovosti zraka, ozaveščanja o pomenu učinkovite rabe energije, pripravljene strokovne podlage učinkovite rabe virov in izvedena anketa o izvajanju učinkovite rabe virov v slovenski predelovalni industriji, promocija krožnega gospodarstva in stroški organizacije mednarodne konference o krožnem gospodarstvu, izvedba javnega razpisa za nevladne organizacije za promocijo blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe.

3 PREDVIDENA VIŠINA PRILIVOV SREDSTEV IZ PRODAJE EMISIJSKIH KUPONOV NA DRAŽBAH

Prodaja emisijskih kuponov poteka na javnih dražbah na način in pod pogoji kot jih določa Uredba Komisije št. 1031/2010/EU⁴, izdana na podlagi Direktive 2009/29/ES. Republika Slovenija se je skupaj s 24 drugimi državami članicami odločila za skupen dražbeni sistem, ki ga v imenu teh držav članic izvaja borza EEX iz Leipziga v Nemčiji.

Prodaja emisijskih kuponov poteka na omenjeni način od novembra 2012. V letu 2015 so prilivi iz naslova prodaje emisijskih kuponov znašali 24,4 mio EUR.

V tem trenutku je sicer težko dati natančnejšo oceno o višini prilivov iz prodaje emisijskih kuponov v letu 2016, saj je njihova cena še vedno zelo volatilna. Upoštevajoč dejstvo, da bo Republika Slovenija v prodajo na javni dražbi v letu 2016 predvidoma ponudila 3,2 milijona ton CO₂, lahko na podlagi povprečne cene 5 EUR/tono CO₂ tudi v letu 2016 prilive iz naslova prodaje emisijskih kuponov ocenimo na 16 milijonov EUR, na podlagi povprečne cene v višini 6 EUR/tono CO₂ pa na 19,2 milijona EUR oziroma na 24 milijonov EUR na podlagi povprečne dosežene tržne cene emisijskih kuponov v višini 8 EUR/tono CO₂.

V zadnjih tednih od zaključka mednarodne konference pogodbenic Okvirne konvencije ZN za spremembe podnebja, ki je potekala v začetku decembra 2015 v Parizu, se je začela cena emisijskega kupona drastično zmanjševati, od 8,49 EUR na t CO₂ kot je znašala v začetku decembra 2015 na le 6,59 EUR na t CO₂ konec januarja 2016, zato priliv od prodaje emisijskih kuponov v letu 2016 ocenjujemo v višini 20 mio EUR.

V primeru dviga povprečne cene emisijskih kuponov, prodanih na javnih dražbah (nad 10 EUR/tono CO₂), in posledično večjih prilivov v Sklad za podnebne spremembe se ponovno preuči Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe s ciljem, da se sredstva namenijo tudi za ukrepe, namenjene financiranju raziskav in razvoja za zmanjšanje emisij in prilagoditev podnebnim spremembam, za razvoj obnovljivih virov energije ter za financiranje raziskav in razvoja energetske učinkovitosti in čistih tehnologij, predvsem v energetsko intenzivnih sektorjih gospodarstva.

Iz leta 2015 se sicer v leto 2016 prenaša 20,4 mio EUR, od tega je 11 mio EUR potrebnih za izplačilo subvencij Eko sklada na podlagi pogodbe iz let 2015 in 2014, na podlagi preostalega prenosa pa bo možna takojšnja sklenitev pogodbe za financiranje dela ukrepov predvidenih v Poslovnem in finančnem načrtu Eko sklada 2016.

4 MERILA DOLOČITVE UPRAVIČENIH NAMENOV PORABE SREDSTEV SKLADA ZA PODNEBNE SPREMEMBE

Upravičeni nameni porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe so določeni predvsem na podlagi prioritet **Operativnega programa zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 z ozirom na leto 2030**, ki ga je Vlada RS sprejela decembra 2014 in ki predstavlja izvedbeni načrt

⁴ Uredba Komisije (EU) št. 1031/2010 z dne 12. novembra 2010 o časovnem načrtu, upravljanju in drugih vidikih dražbe pravic do emisije toplogrednih plinov na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti (UL L št. 302 z dne 18. 11. 2010, str. 19), zadnjič spremenjena z Uredbo Komisije (EU) št. 176/2014 z dne 25. februarja 2014 o spremembi Uredbe (EU) št. 1031/2010 zlasti zaradi določitve količine pravic do emisije toplogrednih plinov, ki se bodo prodajale na dražbi med letoma 2013–2020 (UL L št. 56 z dne 26. 2. 2014, str. 1)

ukrepov za doseganje pravno obvezujočega cilja Slovenije za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2020 iz tkim. Podnebno energetskega paketa po Odločbi 2009/406/ES⁵. Emisije toplogrednih plinov se v Sloveniji do leta 2020 na podlagi omenjene Odločbe ne smejo povečati za več kakor 4 % glede na leto 2005 oziroma da bodo leta 2020.

Omenjeni operativni program se osredotoča na področja oziroma sektorje, ki predstavljajo največje deleže v emisijah toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijskimi kuponi, to pa so emisije iz rabe goriv za ogrevanje stavb, emisije iz prometa, kmetijstva, ravnanja z odpadkov. Operativni program določa temeljne cilje, načela, prioritete in usmeritve za ukrepanje v Sloveniji na področju blaženja podnebnih sprememb do leta 2020 s pogledom do leta 2030. Ukrepi določeni v omenjenem krovnem programskem dokumentu predstavljajo ključni del programa za spreminjanje Slovenije v z viri gospodarno, zeleno in konkurenčno nizkoogljično gospodarstvo, ki v celoti ločuje gospodarsko rast od emisij toplogrednih plinov: izboljšuje učinkovitost rabe virov, znižuje toplogredne pline, z učinkovitostjo in inovacijami izboljšuje konkurenčnost ter spodbuja rast in zaposlenost.

Ključni proračunski vir financiranja ukrepov, določenih v omenjenem programu, predstavljajo prav sredstva Sklada za podnebne spremembe.

VIRI SREDSTEV v mio EUR	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Skupaj 2014–2020
Sredstva Sklada za podnebne spremembe	10	20	20	20	20	20	20	130

Upravičeni nameni porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe se določijo na podlagi naslednjih kriterijev:

- izvedba ukrepov omogoča doseganje ciljev in obveznosti Republike Slovenije na podlagi evropske zakonodaje, prednostno na področjih, na katerih ima Republika Slovenija zaostanke pri izvajanju, ali so za doseg teh ciljev potrebna zajetna finančna sredstva;
- izpolnjevanje mednarodnih obveznosti Republike Slovenije v okviru globalnih podnebnih prizadevanj v skladu z določili 4. člena okvirne Konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja o zagotovitvi ustrezne finančne in tehnične pomoči za mednarodne podnebne aktivnosti na področju podnebnih sprememb, še zlasti za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanje na podnebne spremembe v manj razvitih državah, Okvirno konvencijo združenih narodov o spremembah podnebja;
- dopolnjujejo predvidene relevantne ukrepe, ki so opredeljeni v Operativnem programu za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014 – 2020;
- multiplikacijski učinek izvedbe ukrepov na domače gospodarstvo (opravljanje storitev, industrijska proizvodnja, zaposlovanje malih in srednje velikih podjetij, nova delovna mesta);
- zmanjševanje stroškov gospodarstva in javnega sektorja za rabo energije in naravnih virov;
- zmanjševanje stroškov za rabo energije prebivalstvu in zmanjševanje energetske revščine socialno šibkih skupin prebivalstva;
- pripravljenost ukrepov za izvedbo.

5 UPRAVIČENI NAMENI PORABE SREDSTEV SKLADA ZA PODNEBNE SPREMEMBE

Program porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe v letu 2016 vključuje naslednje upravičene namene porabe sredstev:

⁵ Odločba 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, stran 136)

5.1 SPODBUJANJE UČINKOVITE RABE ENERGIJE NA OBMOČJIH, KI SO ZARADI ČEZMERNE ONESNAŽENOSTI ZRAKA S PM₁₀ UVRŠČENA V RAZRED NAJVEČJE OBREMENJENOSTI⁶

V letu 2016 je največji delež sredstev Sklada za podnebne spremembe namenjen za ukrepe energetske sanacije stavb, prednostno na območjih, na katerih je zrak čezmerno onesnažen z delci PM₁₀. Na ta način se zagotavlja večina sredstev, ki je v ta namen predvidena v sprejetih Podrobnejših programih ukrepov iz Odlokov o načrtu za izboljšanje kakovosti zraka v posameznih območjih, ki so zaradi čezmerne onesnaženosti zraka s PM₁₀ uvrščena v razred največje obremenjenosti. Preostala predvidena sredstva za leto 2016 bo ob realizaciji novih ukrepov, ki so dodani v zadnjo spremembo programa porabe, možno realizirati zgolj v primeru morebitnega bistvenega povečanja prihodkov Sklada za podnebne spremembe.

V okviru tega področja podpore bo mogoče financirati naslednje ukrepe:

5.1.1 Energetska sanacija stavb

Potencial za izboljšanje energetske učinkovitosti v Sloveniji je velik tudi zaradi strukture stavbnega fonda, ki je dokaj neugodna. Dobrih 29 % družinskih hiš v energijskem smislu še ni bilo prenovljenih, 26 % obstoječih družinskih hiš je bilo že delno energijsko posodobljenih, pa kljub temu potrebujejo nadaljnje posege. Podobno velja za večstanovanjske stavbe, kjer je 34 % večstanovanjskega stavbnega fonda še brez kakršnekoli prenove, 28 % pa je delno prenovljenega s posamičnim ukrepom energetske prenove⁷. Sredstva bodo namenjena naložbam v učinkovito rabo energije v gospodinjstvih. S temi sredstvi bomo nadaljevali izvajanje sistema spodbud Eko sklada in tako omogočili kontinuirano podporo tovrstnim ukrepom, ki so prepoznani kot prednostni na podlagi meril, določenih v 4. točki tega programa.

Sredstva za projekte, ki bodo prispevali k doseganju cilja se bodo dodeljevala preko javnih pozivov za finančne spodbude preko Eko sklada. Za financiranje tovrstnih projektov bodo namenjena nepovratna sredstva, predvidoma v višini 3 mio EUR. Namen je spodbuditi celovito energetsko sanacijo stavb, kar vključuje rabo obnovljivih virov energije in ukrepe energetske sanacije celotnih stavb in posameznih delov stavb tako v celoviti ali postopni prenovi. Poleg tega se bo spodbujalo tudi energetsko sanacijo posameznih elementov stavb.

Upravičenci: gospodinjstva

5.1.2 Spodbujanje energetske učinkovitosti v podjetjih

Učinkovita raba virov, bolj specifično pa tudi učinkovita raba energije postajata vse bolj pomemben vidik izboljševanja konkurenčnosti gospodarstva. Zato bo za doseg tega cilja v okviru tega ukrepa podpora namenjena spodbujanju naložb podjetij v učinkovito rabo energije. Sredstva za ta namen se bodo dodeljevala v obliki povratnih in nepovratnih sredstev v višini 2,5 mio EUR. Ukrep lahko vključuje sofinanciranje energetskih pregledov.

Upravičenci: podjetja, izvajalci pogodbenega zagotavljanja prihrankov energije

Za vse tri naštetje sektorje bo podpora namenjena naslednjim upravičenim dejavnostim:

- vgradnja toplotne črpalke za pripravo sanitarne tople vode in/ali centralno ogrevanje stanovanjske stavbe,
- priključitev na daljinsko ogrevanje na obnovljive vire energije,
- vgradnja lesenega zunanjskega stavbnega pohišstva,
- toplotna izolacija fasade,
- toplotna izolacija strehe ali stropa proti neogrevanemu prostoru,
- vgradnja prezračevanja z vračanjem toplote odpadnega zraka,
- prenova stavbe v nizkoenergijski ali pasivni tehnologiji,
- energetski pregledi v malih in srednjih podjetjih

⁶ Območja so določena skladno z Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11), Odredbo o določitvi območja in razvrstitvi območij, aglomeracij in podobmočij glede na onesnaženost zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 50/11) in Sklepom o določitvi podobmočij zaradi upravljanja s kakovostjo zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 58/11). Podatki o mejah občin na parcelo natančno so dosegljivi na Geodetski upravi Republike Slovenije.

⁷ http://buildupskills.si/wp-content/uploads/2013/03/e-novice_februar-2013_low-res.pdf

- in drugi ukrepi za zmanjšanje rabe energije v podjetjih (npr. procesni; na podlagi energetskih pregledov).

Ukrep bo izveden v letu 2016, če bo prodajna cena emisijskih kuponov na dražbah preseгла 8 EUR/t CO₂.

5.1.3 Nakup novih, okolju prijaznih avtobusov/minibusov za izvajanje dejavnosti linijskih avtobusnih prevozov v mestnem in medkrajevem prometu ter spodbujanje trajnostne mobilnosti za obisk območij ohranjanja narave

V okviru tega ukrepa bo podpora namenjena za nakup okolju prijaznih avtobusov/minibusov na območjih, ki so:

- zaradi čezmerne onesnaženosti zraka s PM10 uvrščena v razred največje obremenjenosti in
- pomembna za varstvo naravnih vrednot in ohranjanje biotske raznovrstnosti (zavarovana območja, naravne vrednote in območja Natura 2000), če je medkrajevni promet organiziran kot alternativa množičnemu prevozu individualnih osebnih motornih vozil.

5.1.4 Spodbujanje trajnostne mobilnosti za obisk območij ohranjanja narave

Poleg navedenih vozil bodo sredstva namenjena za spodbujanje trajnostne mobilnosti za obisk območij ohranjanja narave, zlasti za:

- vzpostavitev polnilne postaje za električna vozila,
- pomožna električna vozila za prevoz po zavarovanem območju za skupine s posebnimi potrebami,
- nakup električnih koles in skuterjev za prevoz po zavarovanem območju,
- nakup električnega vozila za opravljanje naravovarstvenega nadzora.

Upravičenci: občina, ki s temi sredstvi pridobljeno vozilo upravlja sama ali ga pogodbeno odda v komercialni najem izvajalcu dejavnosti linijskih avtobusnih prevozov v mestnem in medkrajevem prometu oziroma upravljavcu zavarovanega območja

5.1.5 Sofinanciranje izgradnje infrastrukture hitrih električnih polnilnic za mestno taksi službo

V okviru mestnega prometa je pomembna komponenta potniški promet v okviru taksi prevozov. Večina taksi vozil je zaradi stroškovnih pritiskov rabljenih ter z dizelskimi motorji, kar še dodatno negativno vpliva na kakovost zraka. Dodaten vir onesnaževanja so tudi taksi vozila, ki z prižganim motorjem čakajo na vožnjo, da je vozilo primerno klimatizirano tako v poletnem kot zimskem času.

Taksi na električni pogon ne povzroča emisij toplogrednih plinov niti delcev PM 10, je veliko bolj učinkovit v mestni vožnji zaradi regeneracije energije pri zaviranju. V primeru čakanja, se taksi na električni pogon lahko klimatizira brez zagnanega motorja, med čakanjem se lahko vozilo polni. Za uporabnike so bolj prijazni, ker so tišji med samo vožnjo, enak vpliv pa ima tudi zvočno onesnaževanje okolice. Taka vozila so idealna za reševanje okoljskih problemov v mestih, kjer je problem povečane onesnaženosti zraka zaradi prometa, zato ocenjujemo, da bi uvedba taksijem na električni pogon spodbudila zanimanje za električna vozila.

Pogoj za uspešno uvajanje taksijem na električni pogon pa je zagotovitev primerne infrastrukture za hitro polnjenje na različnih lokacijah po mestu, ki omogočajo hitro polnjenje vozil (20-40 minut).

Upravičenci: občina, za katero je ukrep določen v sprejetem Podrobnejšem programu ukrepov na podlagi Odloka o načrtu za izboljšanje kakovosti zraka skladno z določbami Zakona o varstvu okolja in Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11 in 8/15).

5.2 SPODBUJANJE RABE OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE

5.2.1 Izgradnja infrastrukturnih ureditev nedeljive infrastrukture v sklopu gradnje HE na spodnji Savi

Za leto 2016 bodo sredstva namenjena za financiranje izvedbe nadaljevanja izgradnje nedeljive infrastrukture in nadaljevanje načrtovanja na akumulacijskem bazenu HE Brežice:

- Nadaljevanje pričetih izgradnje nedeljive infrastrukture na akumulacijskem bazenu HE Brežice skladno s terminskimi roki po pogodbi do izvajalca del, podjetje RIKO d.o.o. s podizvajalci. Pri tem se izvajajo dela I. prioritete (gradnja ureditev, potrebnih za dvig kote vode akumulacijskega bazena) v obsegu :
  - gradnja akumulacijskega bazena HE Brežice – delno tudi s sredstvi Sklada za podnebne spremembe,
  - nadaljevanje gradnje prelivnega objekta v Vrbini – delno tudi iz Sklada za podnebne spremembe,
  - nadaljevanje gradnje habitatov in sonaravnih ukrepov na HE Brežice.
  - pričetek gradnje zalednih drenažnih kanalov in ureditev pritokov na izlivnih odsekih – delno tudi s sredstvi Sklada za podnebne spremembe,
  - pričetek poglobitev in gradnje ureditev v podslapju HE Brežice in gorvodno NEK – delno tudi s sredstvi Sklada za podnebne spremembe,
  - izvedba dostopov do bazena,
  - izvedba omilitvenih ukrepov negativnih vplivov poteka gradnje in predvidenih negativnih vplivov na okolico po končani izgradnji akumulacijskega bazena HE Brežice.
- Izvajanje aktivnosti gradnje na obsegu pripravljalnih in drugih delih v obsegu:
  - rekonstrukcija obstoječega lokalnega in državnega infrastrukturnega omrežja (TK , Elektro, Plinovod, Vodovod, Kanalizacija, ...) na obsegu gradbiščne ureditve,
  - izvajanje arheoloških del na območju gradnje in izvajanje gradbenih del za potrebe arheoloških del,
  - izvajanje gradnje nadomestnih in omilitvenih ukrepov na področju sonaravnih ureditev, katere je potrebno izvesti pred ali v času izvajanja del,
  - izvajanje strokovnih aktivnosti spremljanja in potrjevanja obsega in kvalitete gradnje,
  - druga manjša dela, katere je potrebno izvajati ob gradnji akumulacijskega bazena.

Skladno z Zakonom o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (ZPKEPS-1) se lahko za izgradnjo infrastrukturnih ureditev nedeljive infrastrukture v sklopu gradnje HE na spodnji Savi nameni polovica prilivov prodaje emisijskih kuponov.

5.2.2 Izgradnja novih in rekonstrukcija obstoječih sistemov za ogrevanje na obnovljive vire energije

Za povečanje proizvodnje toplote iz obnovljivih virov bodo podprta vlaganja v izgradnjo novih in rekonstrukcijo obstoječih sistemov za ogrevanje, ter spodbude za priklop novih uporabnikov na že obstoječe kapacitete (geotermalni ogrevalni sistemi, sončni kolektorji, kotli na lesno biomaso v javnem sektorju, storitvenih dejavnostih in industriji, sistemi daljinskega ogrevanja na lesno biomaso DOLB nad 1 MW moči, lokalni sistemi DOLB do 1 MW moči, toplotne črpalke). Velik potencial predstavljajo daljinski sistemi ogrevanja na lesno biomaso, kjer so izraziti sinergijski učinki tako z vidika uporabe razpoložljivega energenta, zmanjševanja emisij prašnih delcev in izgradnje lesno-predelovalne verige ter s tem povezano ustvarjanje novih delovnih mest.

V letu 2016 bodo sredstva v višini 1 mio EUR namenjena za finančne spodbude za izgradnjo skupnih kotlovnice na lesno biomaso v večstanovanjskih stavbah in 3 mio EUR za zamenjavo starih z nakupom okolju prijaznih malih kurilnih naprav v območjih, ki so zaradi čezmerne onesnaženosti zraka s PM₁₀ uvrščene v razred največje obremenjenosti.

Upravičenci: gospodinjstva

Posebna alokacija sredstev v višini 1 mio EUR bo namenjena zamenjavi starih z novimi malimi kurilnimi napravami, katerih mejne vrednosti emisij ustrezajo mejnim vrednostim, določenim v Uredbi o emisiji snovi v zrak iz malih in srednjih kurilnih naprav (Uradni list RS, št. 24/13 in 2/15) za gospodinjstva, ki so prejemniki socialne denarne pomoči in živijo v območjih s prekomerno onesnaženostjo zraka in kjer ni možnosti priklopa na sistem daljinskega ogrevanja ali plinovoda.

Upravičenci: gospodinjstva z najnižjimi dohodki na območjih, za katera so sprejeti Odloki o načrtih za kakovost zraka skladno z določbami Zakona o varstvu okolja in Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11 in 8/15), kjer ni možnosti priklopa na sistem daljinskega ogrevanja ali plinovoda.

5.2.3 Spodbude za investicije v izgradnjo novih manjših naprav za proizvodnjo električne energije iz obnovljivih virov energije za samooskrbo

Preko investicijskih podpor bomo spodbujali investicije v izgradnjo novih manjših naprav za proizvodnjo električne energije iz OVE, ki so namenjeni samooskrbi z električno energijo. Na ta način bomo omogočili preboj manj izkoriščanim alternativnim OVE in na drugi strani razbremenili obstoječo shemo spodbujanja OVE iz elektrike, ki spodbuja na podlagi »feed-in« tarif. S tem bomo pripomogli k doseganju cilja OVE na področju elektrike, kjer so trenutno zaostanki za vmesnimi cilji.

Sredstva za ta namen se bodo dodeljevala v primeru, da bo cena emisijskega kupona v daljšem obdobju presegala vrednost 6 EUR/t CO₂, tako da bodo prilivi v Sklad za podnebne spremembe na letni ravni večji od 16 mio EUR.

Upravičenci: gospodinjstva, mala in srednje velika podjetja.

5.3 SOFINANCIRANJE PROJEKTOV, ZA KATERE JE EVROPSKA KOMISIJA ODOBRILO SOFINANCIRANJE IZ PROGRAMA LIFE

Pogoji za dodelitev sredstev iz Sklada za podnebne spremembe so sledeči:

- projektni predlog za sofinanciranje je potrdila Evropska komisija z odločbo,
- upravičenec (nosilec projekta) je z Evropsko komisijo sklenil pogodbo o sofinanciranju,
- sofinancirajo se akcije projekta iz podprograma »podnebni ukrepi«, ki se bodo odvijale na ozemlju Republike Slovenije,
- vsebina projektnega predloga je določena z naslednjimi dokumenti:
  - Uredba (EU) št. 1293/2013 Evropskega Parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o vzpostavitvi programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 614/2007 (UL L št. 347 z dne 20.12.2013, str. 185),
  - ,
  - Razpis za zbiranje predlogov programa LIFE 2016 Evropske komisije, objavljene na spletnih straneh Evropske komisije⁸.

Sredstva se bodo porabljala v skladu z dinamiko podpisanih pogodb do izteka datuma le-teh. Pogodbe se bodo sklepale za različna obdobja in bodo terminsko skladne s pogodbami med Evropsko komisijo in upravičenci projektnih predlogov.

5.4 SOFINANCIRANJE PROJEKTOV NEVLADNIH ORGANIZACIJ, KI DELUJEJO NA PODROČJU PODNEBNIH SPREMEMB

V okviru tega ukrepa bo podpora lahko dodeljena preko javnega razpisa nevladnim organizacijam za sofinanciranje projektov ali programov, ki bodo predlagali rešitve za enega ali več vsebinskih področij:

- ozaveščanje, izobraževanje in usposabljanje za prehod v z viri gospodarno, zeleno in konkurenčno nizkoogljično družbo;
- informiranje o koristih blaženja podnebnih sprememb in praktičnih vidikih izvajanja ukrepov,
- informiranje glede mednarodnega sporazuma za boj proti podnebnim spremembam,
- ozaveščanje, informiranje in izobraževanje za prilagajanje na podnebne spremembe.

Prioritetno bo podpora dana projektom s poudarkom na usklajenem, optimalno učinkovitem in dolgoročno zastavljenem izvajanju dejavnosti na področju informiranja, ozaveščanja, promocije in sodelovanja javnosti.

⁸ Razpis programa LIFE za zbiranje predlogov za leto 2016 Evropske komisije bo objavljen 1. junija 2016 (spletna stran <http://ec.europa.eu/environment/life/funding>)

5.5 TEHNIČNA POMOČ (OZAVEŠČANJE, PROMOCIJA, IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE IN PRIPRAVA STROKOVNIH PODLAG V PODORO IZVAJANJU UKREPOV ZMANJŠANJA EMISIJ TOPLOGREDNIH PLINOV IN PRILAGAJANJA NA PODNEBNE SPREMEMBE TER IZBOLJŠANJU DELOVANJA SISTEMA ZA TRGOVANJE Z EMISIJSKIMI KUPONI)

Visoko ozaveščena splošna in strokovna javnost sta lahko v podporo uvajanju in izvajanju ukrepov zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in prilagajanja na podnebne spremembe. Za učinkovito blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe je eden ključnih pogojev tudi dostop do hitrih in kakovostnih informacij o vzrokih za podnebne spremembe in njihovih posledic za posameznika in družbo kot tako.

Učinkovito dolgoročno spopadanje s podnebnimi spremembami zahteva korenito preoblikovanje vzorcev potrošnje in proizvodnje, celovito spremembo navad potrošnikov in prestrukturiranja v ključnih sektorjih gospodarstva, Vsem ključnim javnostim morajo biti jasni vzroki za podnebne spremembe in kako lahko na ravni posameznika ali družbe prispevamo k njihovem zmanjševanju. Poleg tega morajo biti vse ciljne skupine seznanjene z možnimi negativnimi posledicami podnebnih sprememb in kakšne pozitivne koristi lahko izvajanje ukrepov za blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe prinese posamezniku oziroma družbi v celoti (višja kakovost bivanja, ustvarjanje novih delovnih mest na lokalni/regionalni ravni preko razvoja trajnostnega podjetništva, itd.).

K ozaveščanju in usposabljanju splošne in strokovne javnosti je treba pristopiti na sistematičen način in tako povezati razdrobljene ukrepe, ki jih posamezni akterji izvajajo na tem področju.

Takih sprememb pa ni mogoče doseči brez ozaveščene splošne in strokovne javnosti ter brez usposobljenih ključnih ciljnih skupin, ki neposredno ali posredno lahko prispevajo k bolj učinkovitemu izvajanju ukrepov za blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe. Zato je izvajanje ukrepov treba nadgraditi tako, da bodo informacije dosegle vse ustrezne ciljne skupine, in jih usmeriti v doseganje naslednjih ciljev:

- ozaveščanje, izobraževanje in usposabljanje za prehod v z viri gospodarno, zeleno in konkurenčno nizkoogljično družbo;
- informiranje o koristih blaženja podnebnih sprememb in praktičnih vidikih izvajanja ukrepov,
- ozaveščanje, informiranje in izobraževanje za prilagajanje na podnebne spremembe,
- pripravo strokovnih podlag v podporo izvajanju ukrepov za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje.

Ukrepi, ki jih bomo podprli v okviru tega področja so:

5.5.1 Ozaveščanje

Za učinkovito blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe je ključnega pomena tudi dostop do hitrih in kakovostnih informacij o vzrokih za podnebne spremembe in njihovih posledic za posameznika in družbo kot tako. Visoko ozaveščena splošna in strokovna javnost sta lahko v podporo uvajanju in izvajanju ukrepov zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in prilagajanja na podnebne spremembe

V okviru tega ukrepa bodo sredstva lahko dodeljena preko javnih naročil namenjena podpori:

- samostojnim projektom in programom, ki bodo predlagali rešitve za enega ali več vsebinskih področij naštetih zgoraj (kot npr. razvoj finančnih mehanizmov za pospešitev energetske sanacije stavb);
- projektom, ki predlagajo rešitve za enega ali več vsebinskih področij naštetih zgoraj in so pridobili sredstva na mednarodnih razpisih.

Podpora bo namenjena ozaveščanju o naslednjih vsebinah:

1. problematiki **podnebnih sprememb ter nujnosti ukrepanja** v smeri blaženja ter prilagajanja na različnih področjih;
2. doseganje podnebnih ciljev preko **učinkovite rabe energije, rabe obnovljivih virov energije, spodbujanjem trajnostne mobilnosti**, itd.;
3. **izboljševanje kakovosti zraka na območjih, ki so prekomerno onesnažena s PM10**, v okviru katerih bo posebna pozornost namenjena naslednjim ožjim vsebinskim področjem:
  - pravilno kurjenje v kurilnih napravah oziroma uporaba lesnega goriva, menjava manj učinkovitih kotlov oziroma malih kurilnih naprav z učinkovitejšimi,
  - uporaba javnega potniškega prometa,
  - pravilna priprava goriva za energetske namene in posredovanje opreme za izvajanje meritev vlage udeležencem izobraževanj,
  - preveritev dejanskih emisij malih kurilnih naprav na trdno gorivo in izdelava poročila o stanju na trgu in sicer le za naprave, ki še nimajo določenega obveznega certificiranja (torej ne gre za preverjanje izdanih certifikatov) in s stališča varovanja zraka in zdravja predstavljajo največjo nevarnost zaradi preseženih emisij, določenih z Uredbo o emisiji snovi iz malih in srednjih kurilnih naprav;
4. **učinkovita raba virov, pri čemer bodo imeli prednost projekti, ki se bodo osredotočali na naslednje vsebinske podsklope:**
  - preprečevanje nastajanja odpadkov in ravnanja z odpadki,
  - pomen ločenega zbiranja odpadkov in njihove večje ponovne uporabe,
  - ločeno zbiranje biološko razgradljivih odpadkov in zmanjševanje količin zavržene hrane;
5. **prehod v krožno gospodarstvo**, pri čemer bodo imeli prednost projekti, ki se bodo osredotočali na naslednje vsebinske podsklope:
  - iskanje sinergij in povezovanje (mreženje) podjetij na področju menjave virov po zgledu uspešnih modelov, kot je npr. industrijska simbioza,
  - povečanje razumevanja koncepta krožnega gospodarstva in identifikacija potrebnih sprememb, ki so potrebne na ravni podjetij/družbe za ta prehod,
  - vzpostavitev platforme za povezovanje podjetniških izkušenj;
6. **uporaba instrumentov, ki lahko prispevajo k doseganju podnebnih ciljev in zmanjševanju drugih negativnih okoljskih vplivov**, pri čemer bodo imeli prednost projekti, ki se bodo osredotočali na naslednje vsebinske podsklope:
  - zeleno javno naročanje (analiza stanja, analiza potreb upravičencev, analiza trga, ozaveščanje naročnikov o koristih ZeJN, delavnice, usposabljanja, sodelovanje med ponudniki in naročniki, spodbujanje lokalnega gospodarstva, itd.),
  - uporaba znakov za okolje;
7. **raba lesa**, pri čemer bo ključno vsebinsko področje namenjeno spodbujanju splošne rabe lesa.

Ciljne skupine: splošna javnost, strokovna javnost, ciljne skupine kot npr. mladi, javna uprava, podjetja, lokalne skupnosti, mediji

5.5.2 Usposabljanje in izobraževanje

Na podlagi analize stanja in identificiranih potrebe po usposabljanju in izobraževanju bo v okviru tega ukrepa podprta priprava in izvajanje programa usposabljanja in izobraževanja na področjih, povezanih z ukrepi za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in prilagajanja na podnebne spremembe.

V okviru tega ukrepa bo podpora lahko dodeljena preko javnih razpisov ali javnih naročil, in sicer:

- splošni sklop usposabljanja in izobraževanja bo namenjen investitorjem, prostorskim načrtovalcem, javnim naročnikom, odločevalcem in pripravljavcem strateških dokumentov in programov usposabljanja in izobraževanja na nacionalni in regionalni/lokalni ravni, učiteljem, strokovnim delavcem in mentorjem vzgojno-izobraževalnih dejavnosti, medijem in drugih, katerih dejavnosti prispeva k doseganju ciljev zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in prilagajanja na podnebne spremembe;
- usposabljanje, ki namenjeno strokovni javnosti, kot na primer projektanti, upravniki zgradb, energetska podjetja, energetske svetovalne pisarne, neformalna mreža svetovalcev za pridobivanje, predelavo in rabo lesne biomase, energetski in okoljski menedžerji v podjetjih, subjekti podpornega okolja za podjetništvo in inovativnost ter specifični profili strokovnih javnosti glede na vsebinsko področje usposabljanja (npr. kmetijske svetovalne službe, izvajalci javne gospodarske službe dimnikarskih storitev itd.);
- posebne oblike izobraževanja uslužbencev Ministrstva za okolje in prostor ter Agencije RS za okolje na področju dela v zvezi z izvajanjem sistema trgovanja z emisijskimi kuponi.

Posebna pozornost bo namenjena vključevanju podnebnih vsebin v širši proces vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj na vseh stopnjah izobraževanja, z njihovo konceptualno in didaktično-metodično dograditvijo, pripravi na uvedbo interdisciplinarnih študijskih programov za trajnostni razvoj ter vključevanju vzgojno-izobraževalnih institucij v mednarodne projekte na zgornjih področjih.

Področja, ki bodo vključena v program usposabljanja in izobraževanja, so na splošni ravni prehod v z viri gospodarno, zeleno in konkurenčno nizkoogljično družbo, pri strokovnem usposabljanju pa naslednja: trajnostna raba energije, trajnostna mobilnost, preprečevanje nastajanja odpadkov in ravnanje z odpadki, učinkovita raba virov in ekosistemske storitve, eko-inovacije, okolju prijazno oblikovanje, trajnostno kmetijstvo in gozdarstvo, trajnostna gradnja, zmanjševanje emisij v industriji in storitvah, prilagajanje na podnebne spremembe, horizontalne vsebine.

Upravičen namen porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe vključuje tudi plačilo materialnih stroškov (plačilo letalskih vozovnic predavateljem, najem dvoran) in drugih stroškov, povezanih z organiziranjem dogodkov povezanih z vsebinami, določenimi v razdelku 5.5.

Poleg navedenega bodo sredstva Sklada za podnebne spremembe namenjena tudi plačilu stroškov članarine Fundaciji Ellen Mc Arthur za izvedbo Pobude za krožno gospodarstvo 100 (Circular Economy 100 initiative programme).

V skladu s cilji, določenimi v Okvirnem programu za prehod v zeleno gospodarstvo, je namen včlanitve Republike Slovenije v omenjeno fundacijo:

1. pridobiti znanje o oblikovanju ustreznih instrumentov za podporo raziskovalnim institucijam in podjetjem, predvsem malim in srednje velikim, v smeri prehoda v krožno gospodarstvo, ki jih lahko uporabi pri:
  - pripravi Strategije razvoja Slovenije,
  - izvajanju ukrepov relevantnih prednostnih naložb v okviru Operativnega programa,
  - identificiranju in odpravi ovir za (hitrejši) prehod v krožno gospodarstvo;
2. pomoč pri strateškem pozicioniranju in mreženju podjetij v globalnih verigah vrednosti.

5.5.3 Strokovne podlage

Za hitrejše in bolj učinkovito oblikovanje in izvajanje ustreznih ukrepov za blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe bo podpora v okviru tega ukrepa namenjena tudi pripravi strokovnih podlag, zlasti pa na naslednjih področjih:

- priprava projekcij in drugih strokovnih podlag za načrtovanje ukrepov,
- priprava strokovnih podlag za zeleno proračunsko reformo, v širšem kontekstu zelene razvojne reforme, ki bi vključevala vse zadevne resorje (gospodarskega, okoljskega,

- energetskega, finančnega) in deležnike kot npr. gospodarstvo, nevladne organizacije in širšo civilno družbo,
- analiza makroekonomskih učinkov izvajanja ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov,
  - priprave Integralnega projekta s področja blaženja in prilagajanja podnebnim spremembam, ter preprečevanja nastajanja odpadkov in ravnanja z odpadki ter projektov, katerih nosilec je ministrstvo, pristojno za varstvo okolja in/ali Agencija RS za okolje na podlagi razpisa sredstev LIFE programa⁹,
  - spodbujanje učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije;
  - integralna presoja in utemeljevanje primernosti vodotokov za izgradnjo malih HE na posameznih porečjih v RS,
  - priprava scenarijev in drugih strokovnih podlag za načrtovanje ukrepov prilagajanja na podnebne spremembe in obvladovanja posameznih tveganj podnebnih sprememb,
  - priprava strokovne analize in izdelava priporočil za tehnične možnosti za prilagajanja stavb na "pričakovane" spremembe podnebja (temperature, neurja, poplave),
  - izdelava priročnika za celovito (energetsko) prenovo stavb kot vodnika za investitorje,
  - priprava priročnika za ustrezno izvedbo kolesarnic,
  - priprava priporočil in smernic trajnostne gradnje,
  - preprečevanje nastajanja in ravnanje z odpadki (vključujoč sortirne analize mešanih komunalnih odpadkov in posodobitve baze podatkov) tudi v kontekstu prehoda v krožno gospodarstvo,
  - ocenjevanje učinkovitosti delovanja posameznih področjih sistema trgovanja z emisijskimi kuponi (razvoj metodologij, analiza stanja sistema, možne izboljšave);
  - sprejemanje sprememb evropske zakonodaje s področja blaženja in prilagajanja na podnebne spremembe.

5.6 SVETOVANJE O UKREPIH URE SOCIALNO ŠIBKIM GOSPODINJSTVOM ZA REŠEVANJE »ENERGETSKE« REVŠČINE

Reševanje energetske revščine zahteva celovit pristop; potrebna je ekipa, »task force«, ki jo sestavljajo socialni delavec ali psiholog, tehnik in strokovnjak za komuniciranje. Poleg tega je treba potencialne upravičence najti, pristopiti do njih, saj sami zaradi pomanjkanja informacij, motivacije in drugih razlogov ne pridejo (ostareli, socialno izključene osebe...).

V Sloveniji imamo izgrajeno energetske svetovalno mrežo ENSVET, ki je uveljavljena pri občanih in ima pravno podlago v EZ-1. Dejavnost energetskega svetovanja za občane v mreži ENSVET je namenjena svetovanju in splošnemu povečanju informiranosti ter osveščenosti občanov za smotno ravnanje z energijo in izrabo obnovljivih virov energije. Ker je sama mreža precej razvita, jo je smiselno vključiti v izvajanje ukrepov reševanja energetske revščine.

Znanje in izkušnje svetovalcev je treba nadgraditi s posebnim znanjem glede pristopa do posebno občutljive ciljne skupine občanov, ki so se znašli v razmerah energetske revščine oz. si ne morejo zagotoviti primerno toplega stanovanja, ter jih vsebinsko pripraviti na vsebino dela na kraju samem.

Namen naloge je opraviti določeno število asistenc energetske ogroženim občanom. Cilj v letu 2016 je izvesti v okviru mreže ENSVET okvirno 500 asistenc, ki vključuje obisk svetovalca na naslove socialno ogroženih občanov, ki jih bodo zagotovili območni Centri za socialno delo, svetovanje, kako se lahko zmanjša poraba in strošek za energijo pri njih doma in dodelitev nekaj naprav za učinkovito rabo energije. Gre za nadaljevanje projekta »Varčujemo z energijo in vodo ter prihranimo denar« iz leta 2014. S posamezno asistenco gospodinjstvo lahko prihrani pri strošku za energijo do 150 EUR na leto. Smiselno je, da se aktivnosti nadaljujejo zvezno, torej tudi v letih 2017-2020.

⁹ Razpis programa LIFE za zbiranje predlogov za leto 2015 Evropske komisije bo objavljen 1. Junija 2016 (spletna stran <http://ec.europa.eu/environment/life/funding>)

Ukrep bo v 2016 izvedel Eko sklad; na podlagi ocene bi lahko na ta način svetovali in oskrbeli 300 gospodinjstev.

Upravičenci: gospodinjstva na območjih, za katera so sprejeti Odloki o načrtih za kakovost zraka skladno z določbami Zakona o varstvu okolja in Uredbo o kakovosti zunanjega zraka (Uradni list RS, št. 9/11 in 8/15), kjer ni možnosti priklopa na sistem daljinskega ogrevanja ali plinovoda. Do sredstev so prednostno upravičena gospodinjstva z najnižimi dohodki.

5.7 IZPOLNJEVANJE MEDNARODNE OBVEZNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE V OKVIRU GLOBALNIH PODNEBNIH PRIZADEVANJ

S podpisom in ratifikacijo Okvirne Konvencije OZN o spremembi podnebja¹⁰ se je Republika Slovenija tako kot vse razvite države pogodbenice zavezala, da bodo zagotovile ustrezne podnebne finance v okviru ukrepov za doseg cilja ohranitve porasta globalne temperature pod 2° Celzija. V tem okviru so se države pogodbenice zavezale, da bodo v skladu z načelom skupne, toda različne odgovornosti in individualnih zmožnosti, prispevale ustrezno finančno pomoč za mednarodne podnebne aktivnosti na področju zmanjševanja emisij toplogrednih plinov in prilagajanja na podnebne spremembe v manj razvitih državah, ki vključuje tudi prenos ustreznih tehnologij in krepitev administrativne sposobnosti na tem področju.

V pripravah novega globalnega podnebnega sporazuma, ki je bil sprejet na podnebni konferenci pogodbenic Okvirne Konvencije konec leta 2015 v Parizu, so tudi druge, predvsem razvite države sveta, pozvane, da sporočijo svoj prispevek za mednarodne podnebne finance. Finančna pomoč državam v razvoju se izpostavlja kot ena ključnih zahtev številnih držav v procesu priprave novega globalnega podnebnega sporazuma. Ker je globalni sporazum nujen pogoj za učinkovito soočenje s podnebnimi spremembami, je pomembno, da vse države pogodbenice v okviru svojih zmožnosti prispevajo tudi v tem segmentu.

EU in države članice so svoje stališče glede podnebnega financiranja podale v Sklepih Sveta (Ecofin) z dne 7.11.2014 in v Sklepih Sveta (okolje) z dne 28.10.2014, ki jih je podprla tudi Slovenija. EU in države članice ter ostale razvite države sveta so si v okviru pogajanj za nov podnebni sporazum enotne, da bodo ta sredstva poskušale zagotoviti do leta 2020, seveda v skladu z zmožnostmi posameznih razvitih držav. Slovenijo bo zaradi trenutne zaostrene finančne situacije v nekaj naslednjih letih zelo omejena pri prevzemanju zavez glede povečanja podnebnih finančnih sredstev za države v razvoju, zato bo poskušala zagotoviti ustrezen prispevek samo v skladu z dejanskimi finančnimi zmožnostmi.

Ker je možnost uporabe prihodkov od prodaje emisijskih kuponov za financiranje podnebnih ukrepov v državah v razvoju predvidena tako v evropski kot tudi domači zakonodaji ter je takšna tudi praksa v nekaterih drugih državah članicah, bo v letu 2016 iz sredstev Sklada za podnebne spremembe financiran prispevek v okviru zagotavljanja mednarodne finančne pomoči na področju podnebnih sprememb.

5.8 ZAGOTAVLJANJE SKLADNOSTI Z ODLOČBO ŠT. 406/2009/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA Z DNE 23. APRILA 2009, O PRIZADEVANJU DRŽAV ČLANIC ZA ZMANJŠANJE EMISIJ TOPLOGREDNIH PLINOV, DA DO LETA 2020 IZPOLNIJO ZAVEZO SKUPNOSTI ZA ZMANJŠANJE EMISIJ TOPLOGREDNIH PLINOV

Čeprav namerava Republika Slovenija obveznost zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 doseči z izvedbo domačih ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov, določenih v Operativnem programu zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020, ki ga je Vlada RS sprejela decembra

¹⁰ Zakon o ratifikaciji Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 13/95)

2014, je v primeru neizvedbe le-teh in nezagotavljanja izpolnjevanja obveznosti v posameznem letu treba zagotoviti sredstva za zagotavljanje skladnosti z Odločbo št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009, o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, str. 136). Skladno z določili odločbe bo Slovenija za zagotavljanje skladnosti lahko uporabila enote CER in ERU in/ali enote AEA (enote dodeljenih količin emisij). Enote CER/ERU je mogoče pridobiti na trgu emisijskih kuponov, medtem ko je možno enote AEA pridobiti samo pri drugih državah članicah, saj zakonodaja ne predvideva možnosti posrednikov.

5.9 PLAČILO ADMINISTRATIVNIH STROŠKOV ZA UPRAVLJANJE SISTEMA TRGOVANJA Z EMISIJSKIMI KUPONI

Ministrstvo za okolje in prostor je skladno z določbami 128. člena Zakona o varstvu okolja pristojno za upravljanje sistema trgovanja z emisijskimi kuponi. V okviru teh pristojnosti bodo sredstva Sklada za podnebne spremembe namenjena za plačilo:

- stroškov opravljanja nalog uradnega dražitelja, ki jih na podlagi pogodbe, skladno z določbami 127. člena Zakona o varstvu okolja opravlja Slovenska izvozna in razvojna banka d.d.,
- stroškov Eko sklada za izvedbo javnih razpisov/pozivov po tem Programu (po pogodbi),
- stroškov dela dodatnih dveh zaposlitev v Sektorju za okolje in podnebne spremembe v okviru Direktorata za okolje.

6 VSEBINSKI RAZLOGI ZA ZAGOTAVLJANJE NAMENSKOSTI PORABE SREDSTEV SKLADA ZA PODNEBNE SPREMEMBE

6.1 ZAHTEVE/OBVEZNOSTI IZ DIREKTIV 2008/101/ES IN 2009/29/ES

- Države članice EU naj bi sredstva iz prodaje emisijskih kuponov porabila za v direktivah določene namene.
- Država članica EU mora Evropski komisiji letno poročati o porabi sredstev prihodkov od prodaje emisijskih kuponov.

6.2 IZPOLNJEVANJE ŽE PREVZETIH OBVEZNOSTI REPUBLIKE SLOVENIJE

S prihodki od prodaje emisijskih kuponov je mogoče namensko financirati ukrepe, ki jih mora Republika Slovenija izvesti zaradi izpolnjevanja že prevzetih obveznosti evropske zakonodaje na teh področjih:

- Direktiva 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, spremembi in poznejši razveljavitvi direktiv 2001/77/ES in 2003/30/ES (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, str. 16), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/18/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi Direktive 2009/28/ES Evropskega parlamenta in Sveta o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 230);
- Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L št. 315 z dne 14. 11. 2012, str. 1), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/12/EU z dne 13. maja 2013 o prilagoditvi Direktive 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta o energetske učinkovitosti zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L št. 141 z dne 28. 05. 2013, str. 28);

- Odločba št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, str. 136);
- Direktiva 2008/50/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2008 o kakovosti zunanega zraka in čistejšem zraku za Evropo (UL L št. 152 z dne 11. 6. 2008);
- Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L št. 312 z dne 22. 11. 2008, str. 3).

Ob neizpolnitvi obveznosti evropske zakonodaje je Republika Slovenija izpostavljena tveganju ugotavljanja kršitve te zakonodaje in zato plačilu kazni.

Ker Republika Slovenija ni sprejela ustreznih ukrepov, da bi izpolnila obveznosti iz 13. člena in prvega odstavka 23. člena Direktive 2008/50/ES o kakovosti zunanega zraka in čistejšem zraku za Evropo, ji je Evropska komisija že izrekla upravni ukrep – uradni opomin, v prihodnje pa bo dokaj hitro stopnjevala upravno in sodno ukrepanje vse dotlej, dokler kršitev ne bo odpravljena.

Kazni se odmerjajo glede na gospodarsko stanje države, resnost kršitve, trajanje kršitve in število glasov članice v Svetu EU. Za Republiko Slovenijo bi lahko znašala dnevna denarna kazen za zelo dolgo trajajočo kršitev, ki ji Unija daje velik pomen (visoka stopnja resnosti zadeve), tudi do 35.000 EUR za vsak dan kršitve in 3 milijone EUR pavšalnega zneska.

Poleg omenjenega je treba opozoriti, da je izvajanje politik za učinkovito rabo energije in obnovljive vire energije ter doseganje zastavljenih in obvezujočih ciljev na teh področjih hkrati pogoj za uresničevanje ciljev glede emisij toplogrednih plinov. Zato se v nadaljevanju posebej osredotočamo na ti dve politiki ter pojasnjujemo povezanost in smiselnost zapiranja njunega finančnega okvira s sredstvi Sklada za podnebne spremembe.

V skladu s sedanjimi obveznostmi Republike Slovenije glede učinkovite rabe energije moramo v obdobju 2008–2016 doseči 9 % prihranka pri rabi energije ter v skladu z Direktivo o energetske učinkovitosti do leta 2020 za 20 % povečati energetske učinkovitost. Za doseganje prvega cilja je januarja 2008 Vlada RS sprejela Nacionalni akcijski načrt za energetske učinkovitost (AN URE 1), v letu 2015 pa bo pripravljen akcijski načrt za doseganje ciljev energetske učinkovitosti do leta 2020.

V skladu z Direktivo 2009/28/ES o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (OVE) ima Slovenija obveznost doseči najmanj 25-odstotni delež OVE v rabi bruto končne energije in najmanj 10-odstotni cilj OVE v prometu. Izpolnjevanje obveznosti in uresničevanje ciljev glede URE in OVE sta medsebojno odvisni, saj z učinkovitejšo rabo energije zmanjšujemo porabo energije in tako potrebno količino OVE za doseganje deleža 25 % v končni rabi energije.

7 MAKROEKONOMSKE KORISTI – RAZVOJNE MOŽNOSTI IZVEDBE UKREPOV

7.1 UČINKOVITA RABA ENERGIJE (URE)

Za povečanje konkurenčnosti družbe in postopen prehod v nizkoogljično družbo so nujni učinkovita raba energije in izraba obnovljivih virov energije ter razvoj aktivnih omrežij za distribucijo električne energije. Po grobih ocenah bodo za doseganje energetske ciljev potrebne znatne investicije, in sicer na letni ravni okrog 750 milijonov EUR. To v grobem pomeni vsaj 8.000 neposrednih delovnih mest. Če pa bomo vgrajene naprave, merilne sisteme in gradbeni material ter stavbno pohištvo proizvajali sami, bo lahko novih delovnih mest vsaj še enkrat toliko. S tem pa ne bomo izpolnili samo zavez in obveznosti, pač pa se bo zmanjšal uvoz energentov na ravni okrog 1 % BDP, kar pomeni manjši strošek za energijo na nacionalni ravni, večjo konkurenčnost gospodarstva in manjšo energetske odvisnost. Ukrepi na področju učinkovite rabe energije poleg pozitivnih vplivov na okolje predstavljajo ukrepe za izhod iz gospodarske krize. Pri tem pa bomo porabili manj energije – po ocenah bi ob temeljitem izvajanju ukrepov učinkovite rabe energije že v letu 2016 porabili 500 milijonov EUR manj za stroške energije. Naložbe v učinkovito rabo energije imajo nedvomno največji multiplikativni učinek, saj so delovno intenzivne, torej je na enoto naložbe ustvarjenih največ delovnih mest, in vključujejo

največjo domačo komponento (npr. gradbeni materiali, stavbno pohištvo), zato je ustvarjena dodana vrednost na enoto investicije med največjimi in zato največji generator rasti BDP. Gre za t.i. win-win ukrepe (zmagovalne) in priložnost za nov zagon trajnostnega gospodarskega razvoja.

Kar 80 odstotkov stavb je starih, slabo izoliranih. V tem odstotku je zajetih približno 10 odstotkov stavb javnega sektorja, ostalo so gospodinjstva in podjetja. V teh 80% potenciala je kar 23% blokov in 19% hiš zgrajenih pred 1970 in še niso bili prenovljeni - ta segment predstavlja ekonomsko najbolj upravičene ukrepe.

Do leta 2020 bo skladno z Akcijskim načrtom za energetske učinkovitost treba obnoviti četrtno vsega stavbnega fonda, to je 22 milijonov kvadratnih metrov stavbnih površin, s čimer bo poraba energije v teh stavbah nižja za 10 odstotkov. Za to bodo potrebne investicije v višini okoli 500 milijonov evrov na letni ravni. Učinki teh investicij pa so poleg visokih prihrankov pri stroških energije in posledično manjšemu uvozu energije tudi v delovnih mestih, in sicer na ravni 10.000 zaposlitev (posrednih in neposrednih).

Vlada RS je maja 2015 sprejela Akcijski načrt za energetske učinkovitost do leta 2020. Ocenjeno je, da bi z izvajanjem ukrepov učinkovite rabe energije v letu 2020 porabili 10.281 GWh energije manj, kar pomeni, da bodo skupni letni stroški za rabo energije v letu 2020 nižji za vsaj 500 mio. evrov. Obstoječi stavbni fond predstavlja sektor z največjim potencialom za doseganje prihrankov energije. Za doseganje cilja ga bo treba do leta 2020 četrtno energetske obnoviti, kar pomeni okrog 22 mio. m² stavbnih površin. S tem se bo raba energije v stavbah zmanjšala skoraj za 10 %. Poleg tega se bo s temi ukrepi pospešila tudi gospodarska rast, saj se z njimi ustvarjajo investicije v višini 500 mio. EUR letno. Učinki teh investicij so poleg visokih prihrankov pri stroških energije in posledično manjšemu uvozu energije tudi v delovnih mestih, in sicer na ravni 10.000 zaposlitev.

Ugoden vpliv URE z vidika gospodarstva:

- znižuje življenjske stroške: za Slovenijo je v primerjavi z državami EU značilen nadpovprečno velik delež izdatkov za energijo v stanovanjih v vsej potrošnji gospodinjstev;
- zmanjšuje energetske revščino: v Sloveniji prebivalstvo z najnižjimi dohodki porabi velik delež svojih dohodkov za energijo v stanovanjih, porabi pa tudi največji absolutni znesek za energijo v stanovanjih;
- znižuje javno porabo oziroma stroške javnega sektorja. Javni sektor po oceni porabi letno približno 150 mio EUR za stroške energije;
- naložbe v gradbeništvo (energetska prenova stavbnega fonda) imajo največji multiplikativni učinek na gospodarstvo, saj zaradi nizke uvozne komponente pomenijo največjo ustvarjeno dodano vrednost na enoto naložbe, poleg tega je v Sloveniji delež dodane vrednosti v gradbeništvu razmeroma visok;
- zaposluje predvsem mala in srednje velika podjetja v gradbeništvo (zdravo jedro sektorja);
- naložbe v energetske učinkovitost pomenijo 3- do 4-krat več zaposlitev kakor naložbe v oskrbo z energijo; 1 mio EUR naložbe v učinkovito rabo energije (izolacija, stavbno pohištvo ...) pomeni približno deset delovnih mest;
- za ukrepe učinkovite rabe energije je na voljo precejšen del evropskih sredstev, ki jih zelo pocenijo;
- predstavlja največjo možnost za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov in najcenejši način njihovega zmanjševanja;
- zmanjšuje uvoz fosilne energije: Slovenija je razen pri trdnem gorivu 100-odstotno uvozno odvisna – strošek neto uvoza energije je v povprečju okrog 4 % BDP. S tem se izboljšuje tudi energetska zanesljivost;
- tehnologije in inovativne rešitve glede učinkovite rabe energije ponujajo poslovne priložnosti že zdaj, posebno pa v prihodnje.

7.2 OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE (OVE)

Za doseganje cilja povečanja deleža OVE v končni rabi energije na 25% do leta 2020 bo potrebnih dobrih 100 mio EUR investicij letno v segmentu ogrevanja, kar predstavlja neposredne zaposlitve za izdelavo, izgradnjo in obratovanje na ravni 750 delovnih mest, od tega jih je največ v segmentu rabe

biomase, ker tudi največji delež povečanja odpade na rabo biomase (sledijo toplotne črpalke in sončni sprejemniki).

Na drugi strani je podporna shema OVE, v okviru katere je bilo v 12-letnem obdobju instaliranih skoraj 325 MW novih proizvodnih naprav, od tega sončne elektrarne z 245 MW dosegajo največji, več kot 75% delež instalirane električne moči. Čeprav so vse bolj pogosti signali, da je shema obremenjujoča za gospodarstvo, pa so investicije v te naprave in njihovo obratovanje predstavljale 700 neposrednih delovnih mest.

Skupaj z gradnjo velikih HE torej samo doseganje cilja povečanja deleža OVE predstavlja okrog 2000 neposrednih delovnih mest. Z manjšim uvozom energije in posrednimi makroekonomskimi učinki je to nedvomno pozitivna zgodba.

K doseganju cilja povečanja deleža OVE v letu 2020 lahko pripomorejo tudi manjši razpršeni viri električne energije, ki izrabljajo obnovljive vire energije. V EU gre razvoj predvsem v smeri samooskrbe z električno energijo iz OVE manjših proizvodnih enot na nivoju gospodinjstev, storitvenega sektorja in manjših pridelovalnih enot. Slovenija bo začela s spodbujanjem samooskrbe na nivoju gospodinjstev, v prihodnosti pa se lahko razširi tudi na druge sektorje. Tako pridobljena zelena elektrika zmanjšuje potrebe po elektriki iz elektrarn na trda goriva, ki v ozračje spuščajo velike količine tako trdih delcev kot CO₂. S spodbujanjem tovrstne samooskrbe (enkratna investicijska spodbuda) bi lahko aktivirali zasebni kapital brez obremenjevanja podporne sheme. Ker gre za porabo električne energije na kraju samem, se zmanjšajo izgube pri prenosu energije iz oddaljenih virov. Spodbude v vlaganja OVE bodo odpirala tudi nova delovna mesta, tako za postavitve kot tudi za kasnejše vzdrževanje teh naprav. Izkoriščanje lastnih čistih virov energije (sonce, veter, voda) veča energijsko neodvisnost države. Samooskrba z električno energijo iz OVE pozitivno vpliva na ozaveščanje prebivalcev o trajnostni oskrbi z električno energijo in prispeva k čistejšemu okolju. Ne nazadnje se s tem izboljša tudi ekonomska slika gospodinjstva.

Slovenija ima predvsem veliko in še neizkoriščeno možnost rabe lesne biomase – z gozdom je zelo bogata, po deležu gozdov v površini države se uvršča takoj za Finsko in Švedsko. Skupna površina slovenskih gozdov se je v zadnjih 130 letih povečevala: v letu 1875 je gozd poraščal 36 % površine Slovenije, leta 2010 pa že 59 %. Na posameznih območjih (Kočevska, Notranjska) gozdnatost celo presega 80 %. Zato je les je eden izmed naravnih virov, ki ga ima Slovenija v izobilju.

V letu 2012 je Vlada Republike Slovenije sprejela Akcijski načrt za povečanje konkurenčnosti gozdno-lesne verige v Sloveniji do leta 2020 s promocijskim geslom Les je lep. Ključni cilji načrta so:

- ustvarjanje trga za lesne proizvode in storitve,
- povečanje poseka in negovanosti gozdov skladno z načrti za gospodarjenje z gozdovi,
- povečanje količine in predelave lesa na višjih zahtevnostnih stopnjah z novimi tehnologijami,
- nova delovna mesta in rast dodane vrednosti na zaposlenega v lesnopredelovalni panogi.

Izvedbeni program rabe lesne biomase kot vira energije iz leta 2007 vključuje oceno, da bi njegova uresničitev vsako leto zagotavljala 5 % finančnih prihrankov zaradi nižjih stroškov goriva. Z uresničevanjem programa bi se uvajala tudi nova delovna mesta – po oceni bi jih bilo dobrih 800, predvsem na kmetijskih območjih.

Razpoložljiva količina biomase lahko po grobi oceni dolgoročno pokrije vse potrebe industrije in energetike v Sloveniji, ostanek pa lahko izvozimo v sosednje države z visokim povpraševanjem po lesu. Največja težava danes je časovno in količinsko nezanesljiva oskrba z lesno biomaso.

UKREPI, FINANCIRANI V LETU 2016¹¹

UKREP	Predvidena višina finančnih sredstev	PRISTOJNOST ZA IZVAJANJE/KDO BO IZVEDEL JAVNI RAZPIS	ZAGOTAVLJANJE URESNIČEVANJA CILJA	KAZALNIK V 2016	Kazalnik v 2020	PRIČAKOVANI učinek na dvig gospodarstva v RS
5.1.1. Energetska sanacija stavb	3 mio EUR	EKO SKLAD	<ul style="list-style-type: none"> – Uresničitev ciljev glede kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka) – Povečanje energetske učinkovitosti za 20 % (Direktiva 2012/27/ES o energetske učinkovitosti) – Izpolnjevanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na podlagi Odločbe 406/2009/ES – 25-odstotni delež obnovljivih virov energije (Direktiva 2009/28/ES o obnovljivih virih energije) 	<ul style="list-style-type: none"> – 160 GWh prihrankov energije letno – Proizvedena energija iz OVE 	<ul style="list-style-type: none"> – Prihranki energije v GWh – Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov – Izboljšanje kakovosti zraka – m² obnovljene površine v lasti javnega sektorja – Uresničitev cilja 25-odstotnega deleža OVE v končni rabi energije 	<ul style="list-style-type: none"> – Največji multiplikativni učinek na enoto naložbe: 500 neposrednih delovnih mest v malih in srednje velikih podjetjih v gradbeništvu ter 500 posrednih delovnih mest (proizvodnja vgrajenih materialov in stavbnega pohištva, režija) – Lokalna samooskrba z energijo, s čimer bo zmanjšana energetska uvozna odvisnost – Letni prihranek okrog 2 mio EUR pri stroških za energijo v javnem sektorju – Nova delovna mesta v srednjih in malih podjetjih v gradbeništvu, proizvodnji stavbnega pohištva, vgrajenih izolacijskih materialov – Izboljšanje konkurenčnosti slovenske industrije zaradi zmanjšanja stroškov za energijo

¹¹ Tabela vsebuje pogodbene vrednosti in ne dejanske realizacije izplačil sredstev v 2016.

UKREP	5.1.2. Ukrepi učinkovite rabe energije in rabe obnovljivih virov energije v gospodarskih družbah		PRISTOJNOST ZA IZVAJANJE/KDO BO IZVEDEL JAVNI RAZPIS EKO SKLAD	ZAGOTAVLJANJE URESNIČEVANJA CILJA – Uresničitev ciljev glede kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka) – Povečanje energetske učinkovitosti za 20 % (Direktiva 2012/27/ES o energetske učinkovitosti) – Izpolnjevanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na podlagi Odločbe 406/2009/ES – 25-odstotni delež obnovljivih virov energije (Direktiva 2009/28/ES o obnovljivih virih energije)	KAZALNIK v 2016 – 160 GWh prihrankov energije letno – Proizvedena energija iz OVE	Kazalnik v 2020 – Prihranki energije v GWh – Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov – Izboljšanje kakovosti zraka – m ² obnovljene površine v lasti javnega sektorja – Uresničitev cilja 25-odstotnega deleža OVE v končni rabi energije	PRİČAKOVANI učinek na dvig gospodarstva v RS – Največji multiplikativni učinek na enoto naložbe: 500 neposrednih delovnih mest v malih in srednje velikih podjetjih v gradbeništvu ter 500 posrednih delovnih mest (proizvodnja vgrajenih materialov in pohištva, režija) – Lokalna samooskrba z energijo, s čimer bo zmanjšana energetska uvozna odvisnost – Nova delovna mesta v srednjih in malih podjetjih v gradbeništvu, proizvodnji stavbnega pohištva, vgrajenih izolacijskih materialov – Izboljšanje konkurenčnosti slovenske industrije zaradi zmanjšanja stroškov za energijo
5.1.3. Nakup novih avtobusov za izvajanje linijskih prevozov v mestnem in medkrajevnem prometu	1,8 mio EUR	EKO SKLAD	– Uresničitev ciljev glede kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka) – Izpolnjevanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na podlagi Odločbe 406/2009/ES	št. novih vozil	– Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov – Izboljšanje kakovosti zraka		

UKREP	Predvidena višina finančnih sredstev	PRISTOJNOST ZA IZVAJANJE/KDO BO IZVEDEL JAVNI RAZPIS	ZAGOTAVLJANJE URESNIČEVANJA CILJA	KAZALNIK v 2016	Kazalnik v 2020	PRIČAKOVANI učinek na dvig gospodarstva v RS
5.2.1. Izgradnja infrastrukturnih ureditev nedeljive infrastrukture v sklopu gradnje HE na spodnji Savi ¹²	16 mio EUR ¹³	MOP, Infra d.o.o	-25-odstotni delež obnovljivih virov energije (Direktiva 2009/28/ES o obnovljivih virih energije)	% izgradnje nedeljive infrastrukture	Doseganje cilja 25% deleža OVE v končni rabi energije. Zagotovitev električne energije. Zmanjšanje CO ₂ emisij. Ureditev javnih površin v lasti javnega sektorja	-Zagotovitev novih delavnih mest v gradbeništvu in industriji v srednjih in malih podjetjih -Izgradnja habitatov -Zaščita ogroženih živalskih in rastlinskih vrst -Možnost razvoja in novih delavnih mest v turizmu -Gradnja sonaravnih ureditev -Ozaveščanje in seznanjanje prebivalstva z floro in fauno
5.2.2. Izgradnja novih in rekonstrukcija obstoječih sistemov za ogrevanje na OVE	4 mio EUR	EKOSKLAD	- Uresničitev ciljev glede kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka - Izpolnjevanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na podlagi Odločbe 406/2009/ES -25-odstotni delež obnovljivih virov energije (Direktiva 2009/28/ES o obnovljivih virih energije)	- Št. zamenjav starih kurilnih naprav z novimi, -Št. Izgrajenih kotlovnice	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov - Izboljšanje kakovosti zraka	Zagotovitev novih delavnih mest v gradbeništvu in industriji v srednjih in malih podjetjih

¹³ Po Programu porabe sredstev podnebnega sklada v letu 2016 se za izgradnjo infrastrukturnih ureditev nedeljive infrastrukture v sklopu gradnje HE na spodnji Savi nameni do 16 mio EUR za prevzemanje novih finančnih obveznosti iz tega naslova. Sredstva se lahko namenajo skladno s priligi v Sklad za podnebne spremembe, vendar ne več, kot je predvideno v Zakonu o pogojih koncesije za izkoriščanje energetskega potenciala Spodnje Save (ZPKEPS-1) (Uradni list RS, št. 87/11).

UKREP	Predvidena višina financijskih sredstev	PRISTOJNOST ZA IZVAJANJE/KDO BO IZVEDEL JAVNI RAZPIS	ZAGOTAVLJANJE URESNIČEVANJA CILJA	KAZALNIK v 2016	Kazalnik v 2020	PRİČAKOVANI učinek na dvig gospodarstva v RS
5.1.4. Spodbujanje trajnostne mobilnosti za obisk območij ohranjanja narave	1 mio EUR	EKOSKLAD	-Uresničitev ciljev glede kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka - Izpolnjevanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na podlagi Odločbe 406/2009/ES	Štev. novih /predelanih vozil	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov - Izboljšanje kakovosti zraka	- povečanje turističnega obiska, - povečanje BDP
5.1.5. Nakup novih malih kurilnih naprav za socialno šibka gospodinjstva	1 mio EUR	EKOSKLAD	Uresničitev ciljev glede kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka	št. zamenjanih malih kurilnih naprav	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov - Izboljšanje kakovosti zraka	Zmanjšanje stroškov prebivalstva za ogrevanje
5.2.3. Izgradnja manjših naprav za proizvodnjo električne energije iz OVE za samopreskrbo	1,5 mio EUR	EKOSKLAD	-25-odstotni delež obnovljivih virov energije (Direktiva 2009/28/ES o obnovljivih virih energije)	Št. izgrajenih naprav za proizvodnjo električne energije na OVE	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov - Izboljšanje kakovosti zraka	Zmanjšanje stroškov prebivalstva za električno energijo
5.1.5. Izgradnje infrastrukture za elektropolinice	0,2 mio EUR	EKOSKLAD	Uresničitev ciljev glede kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka	Štev. elektropolinic	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov - Izboljšanje kakovosti zraka	Opredejeni v posameznem projektu
5.3. Sofinanciranje projektov iz programa LIFE	do 1 mio EUR	MOP	Izpolnjevanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na podlagi Odločbe 406/2009/ES	Opredejeni v posameznem projektu	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in ali izboljšanje kakovosti zraka	Opredejeni v posameznem projektu
5.4. Sofinanciranje projektov nevladnih organizacij	0,1 mio EUR	MOP	Izpolnjevanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na podlagi Odločbe 406/2009/ES	Opredejeni v posameznem projektu	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in ali izboljšanje kakovosti zraka	Opredejeni v posameznem projektu

UKREP 5.5. Tehnična pomoč	Predvidena višina finančnih sredstev do 5 %	PRISTOJNOST ZA IZVAJANJE/KDO BO IZVEDEL JAVNI RAZPIS MOP	ZAGOTAVLJANJE URESNIČEVANJA CILJA – Uresničitvev ciljev glede kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka) -Izpolnjevanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na podlagi Odločbe 406/2009/ES – Povečanje energetske učinkovitosti za 20 % (Direktiva 2012/27/ES o energetski učinkovitosti) – Uresničitvev ciljev Direktive 2008/98/ES o odpadkih - zaveze v okviru Konvencije OZN o spremembi podnebja	KAZALNIK v 2016 Izvedene akcije ozaveščanja, promocije, usposabljanja in izobraževanja; Pripravljene strokovne podlage	Kazalnik v 2020 – Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov – Izboljšanje kakovosti zraka – Povečanje deleža obnovljivih virov energije, - izvedba ukrepov prilagajanja na podnebne spremembe	PRİČAKOVANI učinek na dvig gospodarstva v RS – Zmanjšanje stroškov gospodarstva in gospodinjstev – Nova delovna mesta v povezavi z energetskim izboljšanjem stavb, obnovljivimi viri energije, ponovno uporabo in recikliranjem odpadkov, zmanjšanjem porabe virov (vode, energije, materialov)
5.6. Svetovanje o ukrepih URE in nakup blaga socialno šibkim gospodinjstvom za reševanje »energetske« revščine	0,1 mio EUR	EKOSKLAD	– Uresničitvev ciljev glede kakovosti zraka (Direktiva 2008/50/ES o kakovosti zunanjega zraka) -Izpolnjevanje cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov na podlagi Odločbe 406/2009/ES – Povečanje energetske učinkovitosti za 20 % (Direktiva 2012/27/ES o energetski učinkovitosti) – Uresničitvev ciljev Direktive 2008/98/ES o odpadkih	Št. obiskanih gospodinjstev	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in ali izboljšanje kakovosti zraka	Zmanjšanje stroškov prebivalstva za ogrevanje in rabe ebergije

UKREP	Predvidena višina finančnih sredstev	PRISTOJNOST ZA IZVAJANJE/KDO BO IZVEDEL JAVNI RAZPIS	ZAGOTAVLJANJE URESNIČEVANJA CILJA	KAZALNIK v 2016	Kazalnik v 2020	PRIČAKOVANI učinek na dvig gospodarstva v RS
5.7. Mednarodna razvojna pomoč v okviru financiranja globalnih podnebnih prizadevanj	1 mio EUR	MOP	zagotavljanje uresničevanja cilja: zaveza v okviru Konvencije OZN o spremembi podnebja	pričakovani delež Slovenije v okviru skupnega podnebnega financiranja razvitih držav sveta do leta 2020	Zmanjšanje emisij toplogrednih plinov	skupna prizadevanja držav na področju podnebnih sprememb in hkratno povečanje deleža uradne razvojne pomoči Slovenije državam v razvoju
5.8. Nakup enot CER/ERU ali enot AEA za zagotavljanje skladnosti Slovenije z odločbo št. 406/2009/ES ¹⁴	do 5 %	MOP	-zagotavljanje skladnosti Slovenije z Odločbo št. 406/2009/ES EP in Sveta	Nakup potrebne količine enot	- skladnost z pravnim redom EU	/
5.9. Plačilo stroškov za upravljanje sistema trgovanja	Dejanski stroški opravljanja nalog uradnega dražitelja (po pogodbi, upoštevajoč sodila) in stroški Ekosklada za izvedbo javnih razpisov/pozivov po tem Programu (po pogodbi 30.000 EUR)	MOP	- zagotavljanje izvajanja Programa porabe sredstev Sklada za podnebne spremembe - zagotavljanje izvajanja Uredbe Komisije (EU) št. 1031/2010 o časovnem načrtu, upravljanju in drugih vidikih dražbe pravic do emisije toplogrednih plinov	/	/	/

¹⁴ Nakup enot se izvede samo v letu 2016 in samo, v kolikor bo to potrebno za zagotavljanje skladnosti s pravnim redom EU.

8 OCENA UČINKOV IZBRANIH UKREPOV

8.1 ENERGETSKA SANACIJA STAVB IN SPODBUJANJE PRIKLOPA NA DALJINSKO OGREVANJE NA OBNOVLJIVE VIRE ENERGIJE (NOVI SISTEMI IN MIKROSISTEMI)

Ukrep prispeva k učinkom programa spodbujanja energetske sanacije gospodinjstev, v okviru katerega so z izvedenimi ukrepi v stavbah stroški za ogrevanje vsako leto nižji za novih 30 mio EUR. Vlaganja v učinkovito rabo energije so smiselna tudi z nacionalnega vidika, saj je prihranjena energija večinoma cenejša od proizvedene energije. Poleg tega se bo z zbranimi sredstvi preko Eko sklada letno spodbudilo okrog 200 mio EUR investicij v energetske sanacije stavb, kar predstavlja 2.000 neposrednih delovnih mest. Ker pa gre za investicije z visokim delež domače dodane vrednosti, to po ocenah pomeni približno še enkrat toliko posrednih zaposlitev v proizvodnji opreme in naprav (gradbeni materiali, stavbno pohištvo, režija ...).

S tem ukrepom se dodatno spodbuja energetska sanacija stavb v območjih s prekomerno onesnaženim zrakom.

8.2 IZGRADNJA INFRASTRUKTURNIH UREDITEV NEDELJIVE INFRASTRUKTURE V SKLOPU GRADNJE HE BREŽICE NA SPODNJI SAVI

Za HE Brežice je po javno znanih podatkih predvidena povprečna letna proizvodnja 148 GWh električne energije iz OVE, za kolikor se lahko zmanjša delež električne energije iz fosilnih virov.

Pravilnik o metodah za določanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (Uradni list RS, št. 4/10 in 62/13) določa povprečen emisijski faktor [kgCO₂/kWh] pri proizvodnji električne energije v elektrarnah v Sloveniji in je določen v prilogi III pravilnika: 0,53 kgCO₂/kWh .

Na podlagi tega lahko trdimo, da 148GWh električne energije letno na novo zagotovljene OVE elektrike iz HE Brežice zniža letne emisije CO₂ zaradi porabe električne energije v RS za 78.440 t CO₂.

8.3 NAKUP NOVIH, OKOLJU PRIJAZNIH AVTOBUSOV/MINIBUSOV ZA IZVAJANJE DEJAVNOSTI LINIJSKIH AVTOBUSNIH PREVOZOV V MESTNEM IN MEDKRAJEVNEM PROMETU TER SPODBUJANJE TRAJNOSTNE MOBILNOSTI ZA OBISK OBMOČIJ OHRANJANJA NARAVE

Promet obsega okrog 40 % končne energije in okrog 50 % emisij toplogrednih plinov v sektorjih izven Evropske sheme za trgovanje z emisijami, za katere veljajo nacionalne obveznosti zmanjševanja emisij skladno z Odločbo št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009¹⁵. Prometni sektor je zato ob dejstvu, da emisije v sektorju zelo hitro naraščajo, v Sloveniji najhitreje med vsemi državami Aneksa I k Kjotskemu protokolu¹⁶, v omenjenem Operativnem programu zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020¹⁷ izpostavljen kot ključni sektor pri doseganju ciljev republike Slovenije na področju zmanjšanja emisij toplogrednih plinov. Dolgoročni cilj, ki ga opredeljuje Operativni program, je zmanjšanje emisij toplogrednih plinov iz tega sektorja do leta 2050 najmanj za polovico, kratkoročni pa zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za 9 % do leta 2020 glede na leto 2008 z uveljavljanjem

¹⁵ Odločba 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L št. 140 z dne 5. 6. 2009, stran 136)

¹⁶ Zakon o ratifikaciji Kjotskega protokola k Okvirni konvenciji Združenih narodov o spremembah podnebja (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe št. 17/02)

¹⁷ Operativni program zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 je decembra 2014 sprejela Vlada Republike Slovenije.

trajnostnega prometa. Takšna cilja nalagata aktivnosti usmerjene v uveljavljanje nizkoogljičnih tehnologij in trajnostnega prevoza, kar vključuje spodbujanje nakupa novih vozil z nizkimi emisijami. Povečanje uporabe javnega potniškega prometa, ki ga spodbuja nakup novih okolju prijaznih vozil, bi moralo skladno s projekcijami iz Operativnega programa prispevati k povečanju števila potniških kilometrov v javnem potniškem prometu iz 1.633 (leto 2012) na 2.092 v letu 2020, ob hkratnemu zmanjšanju specifičnih emisij CO₂ na enoto energije v prometu iz 67 (leto 2012) na 64 tCO₂/TJ v letu 2020.

8.4 ZAMENJAVA MALIH KURILNIH NAPRAV

Uredba o emisiji snovi v zrak iz malih in srednjih kurilnih naprav (Uradni list RS, št. 24/13 in 2/15) v 5. členu določa razporeditev malih kurilnih naprav in sicer na:

- trdno gorivo pri vhodni toplotni moči manjši od 1 MW;
- tekoče gorivo pri vhodni toplotni moči manjši od 5 MW;
- plinasto gorivo pri vhodni toplotni moči manjši od 10 MW.

Upravičenci do prejema finančnih sredstev za nakup malih kurilnih naprav so skladno s točko 6.2.1. tega programa gospodinjstva z najnižjimi dohodki. Pogoja za sofinanciranje nakupa male kurilne naprave sta tudi, da nova mala kurilna naprava zamenjuje staro kurilno napravo, ki ima praviloma dosti višje emisije delcev PM10 (predvsem koncentracijo celotnega prahu) ter da nova mala kurilna naprava uporablja kot gorivo obnovljivi vir energije, t.j. naravni les in brikete ali pelete iz naravnega lesa. Ker se pri uporabi lesne biomase sproščajo dosti večje emisije prahu kot pri uporabi tekočega (kurilno olje) ali plinastega goriva (zemeljski plin, utekočinjen naftni plin), zamenjava malih kurilnih naprav na tekoče ali plinasto gorivo s kurilnimi napravami na trdno gorivo ne bo predmet sofinanciranja. Dodatni pogoj za sofinanciranje pa je še, da je gospodinjstvo locirano na območju, za katero je bil sprejet Odlok o načrtu za kakovost zraka in kjer ni možnosti priklopa na sistem daljinskega ogrevanja ali na plinovod.

Male kurilne naprave na trdno gorivo se nadalje delijo na:

- enosobne kurilne naprave, ki so namenjene zlasti ogrevanju prostora v katerem so postavljene. Za enosobno kurilno napravo se šteje npr. kamin, lončena peč, štedilnik s posredno ogrevano pečico ali brez nje ter peletna peč;
- male kurilne naprave, ki se uporabljajo za ogrevanje več prostorov (npr. centralno ogrevanje) in/ali za ogrevanje sanitarne vode v stavbah;
- male kurilne naprave, ki delno ali v celoti proizvajajo toploto za soproizvodnjo ali proizvodnjo elektrike, izvajanje tehnoloških procesov, posredno sušenje ali za druge postopke obdelave predmetov ali materiala.

Ker so do prejema finančnih sredstev za nakup malih kurilnih naprav upravičena samo gospodinjstva z najnižjimi dohodki, kurilne naprave iz zadnje alineje ne bodo sofinancirane. Ocena učinka ukrepa bo zato predstavila samo zamenjavo starih enosobnih kurilnih naprav (najzmogljivejše enosobne kurilne naprav ne presegajo moči 12 kW) in malih kurilnih naprav z močjo do 25 kW. Mala kurilna naprava z močjo do 25 kW je dovolj za ogrevanje in pripravo sanitarne vode v večji enostanovanjski hiši. Kurilne naprave z močjo nad 25 kW se običajno uporabljajo v večstanovanjskih hišah oz. ob primerno veliki moči v sistemih daljinskega ogrevanja.

Na Ministrstvu za okolje in prostor se vzpostavlja register malih kurilnih naprav v Republiki Sloveniji. Po trenutno razpoložljivih podatkih je evidentirano v Republiki Sloveniji skupaj 211.209 malih kurilnih naprav na trdno, tekoče in plinasto gorivo.

Od oktobra 2013 do aprila 2014 so v Uradnem listu RS izšli Odloki o načrtu za kakovost zraka za območja mestnih občin Celje, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota in Novo Mesto ter za območje Zasavja (http://www.mop.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/veljavni_predpisi/okolje/zakon_o_varstvu_okolja/kakovost_zraka/). Za omenjena območja se je s pomočjo registra določilo skupno število malih kurilnih naprav na trdna goriva in sicer 1.200 enosobnih kurilnih naprav in 9.270 centralnih kurilnih naprav na trdna goriva. Verjetno je dejansko število kurilnih naprav še

večje, saj se v register dnevno vnašajo novi podatki. Poleg vrste kurilnih naprav je možno iz registra povzeti tudi povprečno starost kurilne naprave (upoštevajoč tudi kurilne naprave na tekoče in plinasto gorivo), ki je za celotno državo približno 17 let oz. za Celje 11 let, Kranj 28 let, Ljubljana 10 let, Maribor 13 let, Mursko Soboto 3 leta, Novo Mesto 13 let in Zasavje 14 let.

Predvidena višina finančnih sredstev je 1.000.000 € za leto 2015 in 1.000.000 € za leto 2016. Skupno bi bilo tako sofinancirano 200 novih enosobnih kurilnih naprav in 1200 novih centralnih kurilnih naprav.

Ocena učinka zamenjave malih kurilnih naprav na območjih degradiranega okolja z onesnaženim zrakom z delci PM10 je prikazana s sofinanciranje nabave novih malih kurilnih naprav:

- 100 novih enosobnih kurilnih naprav, kar predstavlja izdatek približno 30.000 €;
- 600 novih centralnih kurilnih naprav, kar predstavlja izdatek približno 970.000 €.

Ocena učinka zamenjave malih kurilnih naprav lahko temelji na primerjavi mejnih vrednostih, kot so določene v Uredbi o emisiji snovi v zrak iz malih in srednjih kurilnih naprav (Uradni list RS, št. 24/13 in 2/15):

- za enosobne kurilne naprave je trenutna mejna vrednost celotnega prahu $0,04 \text{ g/m}^3$ dimnega plina. Mejna vrednost celotnega prahu je za enosobne kurilne naprave, ki so bile dane v uporabo do 31. 12. 2014, znašala $0,075 \text{ g/m}^3$;
- za centralne kurilne naprave je trenutna mejna vrednost celotnega prahu $0,06 \text{ g/m}^3$ pri uporabi briketov ali peletov, $0,1 \text{ g/m}^3$ pri uporabi naravnega lesa in $0,09 \text{ g/m}^3$ pri uporabi premoga. S 1. 1. 2016 se bo mejna vrednost celotnega prahu zmanjšala na $0,04 \text{ g/m}^3$ za kurilne naprave z avtomatski podajanjem goriva ter $0,06 \text{ g/m}^3$ za kurilne naprave z ročnim podajanjem goriva. Mejna vrednost celotnega prahu je za centralne kurilne naprave, ki so bile dane v uporabo do 31. 12. 2011, znašala $0,15 \text{ g/m}^3$.

V praksi se meritve emisij dimnih plinov za male kurilne naprave na trdna goriva ne izvajajo, saj za ta namen še ni izdan ustrezn predpis, ki bi določil metodologijo monitoringa. Zato ni možno podati dejanskih vrednosti emisij dimnih plinov za kurilne naprave, ki so trenutno v uporabi. Predvideva se, da so emisije starejših malih kurilnih naprav na trdna goriva višje od mejnih vrednosti, ki so določene v prehodnih določbah omenjenega predpisa. Mnoge stare kurilne naprave, še posebej starejše od 20 let, bi zato morale biti že izločene iz uporabe!

Ocena učinka zamenjave malih kurilnih naprav se zato izvede glede na emisijske faktorje, ki se uporabljajo pri pripravi statističnih evidenc emisij. Emisije PM 2,5 (študije kažejo, da je med 75 in 95% delcev, ki nastajajo pri zgorevanju lesa v malih kurilnih napravah, manjših od $3 \mu\text{m}$) za stare enosobne kurilne naprave so ocenjene na 740 g/GJ , za centralne kurilne naprave pa na 470 g/GJ . Emisije za nove kurilne naprave so pri uporabi lesa 93 g/GJ . Pri uporabi $2,5 \text{ t}$ lesa (t.j. 36 GJ) v enosobni kurilni napravi oz. $7,5 \text{ t}$ lesa (t.j. 108 GJ) v centralni kurilni napravi, bi bil prihranek emisij za:

- 100 novih enosobnih kurilnih naprav v letu 2015 za $2,3 \text{ t}$, v letu 2016 ter v naslednjih letih pa $4,6 \text{ t/leto}$;
- 600 novih centralnih kurilnih naprav v letu 2015 za $24,4 \text{ t}$, v letu 2016 ter v naslednjih letih pa $48,8 \text{ t/leto}$.

V decembru 2015 je Eko sklad v javnem pozivu 36SUB-SOCOB15 predvidel zamenjavo starih kurilnih naprav na trdna goriva z novimi kurilnimi napravami na lesno biomaso v stanovanjskih stavbah na območjih občin s sprejetim Odlokem o načrtu za kakovost zraka. Predmet zamenjave so kurilne naprave za centralno ogrevanje stanovanja ali stavbe ter enosobne kurilne naprave, ki so namenjene ogrevanju prostora, v katerega so postavljene. Obravnavani javni poziv se razlikuje od preteklih pozivov Eko sklada v tem, da je namenjen izključno socialno šibkim občanom, ki so upravičeni do denarne socialne pomoči in ki si v trenutni finančni situaciji nikakor ne morejo investirati v novo kurilno napravo. Zato je v pozivu predvideno 100 % financiranje vendar ne več kot 4.000 EUR do 8.000 EUR za kurilno napravo za

centralno ogrevanje (odvisno od goriva, t.j. polena ali peleti) oz. ne več kot 2.000 EUR za enosobno kurilno napravo. Skupna višina sredstev je 1.000.000 EUR kar bi npr. zadostovalo za nabavo:

- 150 novih kurilnih naprav za centralno ogrevanje;
- 100 novih enosobnih kurilnih naprav.

Ocena učinka zamenjave kurilnih naprav se izvede glede na mednarodno uporabljene emisijske faktorje (EMEP/EEA emission inventory guidebook 2013), kjer so emisije prahu iz starih kurilnih naprav na polena ocenjene na 505 g/GJ, iz novih kurilnih naprav na polena na 100 g/GJ, iz novih kurilnih naprav na pelete pa na 31 g/GJ. Letni prihranek emisije za npr. ogrevanje površine 50 m² ob upoštevanju energijskega števila za ogrevanje 150 kWh/m² je 24 kg prahu oz. 26,3 kg prahu ob uporabi peletov. Skupni prihranek emisije prahu se tako predvideva vsaj 6 ton/leto. Poleg tega pa so nove kurilne naprave tudi energetsko učinkovitejše. Stare kurilne naprave obratujejo običajno v območju 50 % izkoristka, novejša kurilna naprave pa okoli 83 % (na polena) oz. 85 % (na pelete) izkoristka.

Za primerjavo zmanjšanja emisije prahu iz malih kurilnih naprav se lahko uporabijo podatki kazalcev okolja, ki so na voljo na spletnih straneh Agencije Republike Slovenije za okolje (http://kazalci.arso.gov.si/?data=indicator&ind_id=624). V letu 2012 je bilo 17.097 t emisij delcev PM 2,5, od tega 13.850 t iz rabe goriv v gospodinjstvu in komercialnem sektorju. Ker omenjeni kazalec vključuje tudi emisije prašnih delcev zaradi rabe tekočih in plinastih goriv, je letni delež zmanjšanja emisije prahu iz malih kurilnih naprav na trdna goriva v gospodinjstvih toliko bolj izstopajoč in hkrati okoljsko ugoden.

8.5 SPODBUDE ZA INVESTICIJE V IZGRADNJO NOVIH MANJŠIH NAPRAV ZA PROIZVODNJO ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH VIROV ENERGIJE ZA SAMOOSKRBO

Z namestitvijo 10 MW moči naprav za samooskrbo gospodinjstev z električno energijo z izrabo sončne energije, se bo proizvedlo 10.5 GWh čiste električne energije, ki bo porabljena na kraju samem ali v bližnji okolici. Za to količino se lahko zmanjša proizvodnja električne energije iz fosilnih goriv, prav tako se zaradi porabe energije na samem kraju proizvodnje manjšajo tudi izgube pri prenosu električne energije po daljnovodih.

Glede na Pravilnik o metodah za določanje prihrankov energije pri končnih odjemalcih (Uradni list RS, št. 4/10 in 62/13), ki določa povprečen emisijski faktor [kgCO₂/kWh] pri proizvodnji električne energije v elektrarnah v Sloveniji in je določen v prilogi III pravilnika: 0,53 kgCO₂/kWh, lahko izračunamo, da bo zaradi električne energije iz OVE nastale pri samooskrbi, letna emisija CO₂ zmanjšana za 5.565 t CO₂, kar bi do leta 2020 pomenilo 27,8 t CO₂.

Še posebno ima pozitiven učinek spodbujanje vgradnje naprave za samooskrbo z električno energijo iz OVE v povezavi s toplotno črpalko. S tem se izkoristek samoprodukcije še poveča (večja poraba čiste električne energije na kraju samem za ogrevanje / hlajenje prostorov in gretje sanitarne vode), hkrati pa s tem nadomesti stara kurilna naprava (na trda goriva ali kurilno olje) in se tako še dodatno zmanjšajo izpusti PM10 ter CO₂.

Poleg tega se bo pospešilo vlaganje zasebnih finančnih sredstev v obnovljive vire energije (brez obremenjevanje podporne sheme za OVE) ter zagotovilo nova delovna mesta. Ozaveščanje ljudi o izrabi obnovljivih virov bo pozitivno vplivalo na sam odnos do narave in potrebnega vlaganja v trajnostni razvoj države. Nenazadnje pa bo ukrep pripomogel tudi k večji blaginji in energijski neodvisnosti gospodinjstev, saj si bodo s samooskrbo z električno energijo zmanjšali stroške za nakup potrebne energije.

8.6 TEHNIČNA POMOČ

8.6.1 Ozaveščanje, promocija, izobraževanje in usposabljanje ter priprava strokovnih podlag v podporo izvajanju ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in prilagajanja na podnebne spremembe

Informiranje in ozaveščanje pomembno posredno vpliva na izvajanje drugih ukrepov Operativnega programa zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do 2020 in s tem na doseganje načrtovanega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov. Ciljno usmerjeno usposabljanje prispeva k dejanski pripravi in izvedbi ukrepov in poveča kakovost izvedbe.

Multiplikativni in sinergijski učinki: Pri udeleženi v aktivnostih izobraževanja in usposabljanja se izboljšajo kompetence in s tem možnosti za zaposlitev na obetajočih zelenih delovnih mestih z višjo dodano vrednostjo od povprečja gospodarskih dejavnosti. Krepijo se kadrovske zmožnosti. Izboljšajo se konkurenčnost in razvojne možnosti družbe.

Izobraževanje in usposabljanje je ključno za izvajanje ukrepov na področju zelene gospodarske rasti in za doseganje večjih razvojnih koristi programa. Ukrepi na področju informiranja, ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja so toliko bolj nujni zaradi ponovne oživitve gospodarske aktivnosti in s tem pričakovanega povečanja pritiskov na okolje. V preteklih letih so se namreč izpusti toplogrednih plinov znižali predvsem zaradi padca gospodarske aktivnosti (Poročilo o razvoju 2014), zato je nadaljnje zniževanje emisij toplogrednih plinov v veliki meri odvisno od učinkovitega izvajanja ukrepov podnebne politike, k čemur v veliki meri prispevajo ozaveščeni, izobraženi in usposobljeni deležniki.